

**ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА
“БОШКО БУХА”
ИНЂИЈА**

**ИЗМЕНЕ ПРЕДШКОЛСКОГ
ПРОГРАМА**

Инђија, март 2018

САДРЖАЈ:

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
1.2 Полазишта програма	3
1.2 Циљеви и принципи делатности предшколског васпитања и образовања	4
2. ЛИЧНА КАРТА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ “БОШКО БУХА” ИНЂИЈА.....	7
2.1 Обејкти установе.....	8
2.2 Радно време установе	11
2.3 Рад у току лета	11
2.4 Језик на којем се остварује васпитно – образовни рад.....	11
2.5 Предшколска установа и њено окружење	12
3. ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА.....	13
3.1 Програм неге и васпитања деце узраста до три године	13
3.2 Програм предшколског васпитања и образовања деце од три године до укључивања у програм припреме за школу.....	14
3.3 Припремни предшколски програм	16
3.4. Различити облици и програми васпитно-образованог рада	18
3.4.1 Прилагођени монтезири програми	18
3.4.2 Школица живота	20
3.4.3 Услуге продици са децом раног узраста.....	20
3.4.4 Развијање комуникативних способности на нематерњем језику – енглеском и немачком	21
3.4.5 Читаоница – причаоница.....	22
3.4.6 Школа спорта	23
3.4.7 Пригодни и повремени програми	23
3.4.8 Реализација малих пројеката у предшколској установи	24
3.4.9 Програм инклузивног образовања	26
3.4.10 Програм заштите деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	29
4. САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ	31
5. САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ.....	34
6. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ДЕЧЈЕГ ВРТИЋА:	38
7. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ.....	39
8. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	40

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Правни основ за доношење Предшколског програма ПУ "Бошко Буха" Инђија садржан је у члану 56. и 57. и члана 119. став 1. тачка 2) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 88/2017.), и члана 16. и 17. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, број 18/2010. и 101/2017.) у којем је прописано да предшколска установа, односно школа која остварује предшколски програм, доноси исти у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања. Предшколски програм у ПУ "Бошко Буха" је припремио Тим за развој предшколског програма установе. При изради овог програма руководили смо се препорукама за израду предшколског програма дечијег вртића Министарства просвете и спорта (од 9. децембра 2006. године).

1.2 Полазишта програма

У креирању Предшколског програма ослањали смо се на:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09, 52/11, 55/13 и 88/17);
- Закон о предшколском васпитању и образовању („Сл. гласник РС“, број 18/10 и 101/17);
- Опште основе Предшколског програма („Службени гласник РС – Просветни гласник“ 14/06);
- Статут ПУ „Бошко Буха“ Инђија;
- Протокол за заштиту деце од насиља, занемаривања и злостављања;
- Развојни план установе (2017 - 2020) приоритетне области промене – Унапређење услова за реализацију васпитно-образовног рада и Ширење програмске понуде и обухвата деце.
- Националну стратегију образовања РС;
- Резултате вредновања и самовредновања;
- Потребе и интересовања породице (на основу анкете, упитника и др.);
- Евиденцију стручног усавршавања запослених у Установи и изван Установе.

Руководили смо се оствареним стручним усавршавањем васпитача на семинарима који су уграђени у програме рада васпитача: Чувари осмеха, Ненасилна комуникација, Дечије јаслице као место живљења, Развој самопоштовања путем кооперативне комуникације, Ми смо Земљани, Вртић и школа по мери детета, Развијање комуникативних способности на матерњем и нематерњем језику и интеркултуралности код деце у Војводини, Дечији вртић као породични центар, Од осећања до сазнања –

програм за развој емоционалних компетенција деце старијег предшколског узраста, Менса НТЦ систем учења, Примена развојних Монтесори материјала у припремном предшколском програму, Да у вртићу свако учи радосно и лако, Вртић као база емоционалне сигурности – јачање капацитета за социо-емоционални развој детета, Радост учења и др. Извештај о реализацији стручног усавршавања упућује на потребу за континуираним стручним усавршавањем, имплементацијом наученог, укључивањем осталог особља у усавршавање.

1.2 Циљеви и принципи делатности предшколског васпитања и образовања

У развијању Предшколског програма пошли смо од циљева и принципа предшколског васпитања и образовања.

Циљеви предшколског васпитања и образовања дефинисани Законом су **подршка:**

- 1) целовитом развоју и добробити детета предшколског узраста, пружањем услова и подстицаја да развија своје капацитете, проширује искуства и изграђује сазнања о себи, другим људима и свету.
- 2) васпитној функцији породице;
- 3) даљем васпитању и образовању и укључивању у друштвену заједницу;
- 4) развијању потенцијала детета као претпоставке за даљи развој друштва и његов напредак.

Предшколска установа заступа хуманистичко схватање детета при чему је дете вредност само по себи, носилац развојних потенцијала и чинилац сопственог развоја и социјализације. Приликом развијања програма ствараћемо услове да деца буду активна у процесу васпитања и образовања, уче кроз интеракцију и ступају у различите односе са физичким и социјалним окружењем. Родитељи у Предшколској установи имају прилику да унапреде родитељске компетенције и своју родитељску улогу остваре на нов начин кроз размену са васпитно-образовним особљем и другим родитељима. Кроз отвореност Предшколске установе за сарадњу и заједничке активности са локалном заједницом и школом деци ће бити омогућено да се осете делом заједнице и припреме за живот у њој.

Принципи предшколског васпитања и образовања су:

- **Доступност** : Једнако право и доступност свих облика предшколског васпитања и образовања, без дискриминације и издвајања по било ком основу у складу са Законом. У Установи је овај

прицип видљив кроз: критеријуме уписа у установе које обављају делатност предшколског васпитања и образовања на територији Општине Инђија; стварање услова за неговање културе, традиције и језика националних мањина; укључивање деце са различитим тешкоћама и сметњама у развоју у рад редовних васпитних група, као и другачије облике и начине укључивања; документе: "Правила понашања", "Правилник о безбедности деце" и "Програм заштите деце од насиља у предшколској установи"; кроз планирање активности на адаптацији и прилагођавању средине у вртићу и око вртића у смислу доступности и безбедности за сву децу; прилагођавање свих простора у оквиру вртића за боравак деце, како би се уписао већи број деце у односу на постојеће капацитете објекта.

- **Демократичност:** Уважавање потреба и права деце и породице, укључујући право на уважавање мишљења, активно учешће, одлучивање и преузимање одговорности. У Установи се стварају услови за развијање и неговање демократичности као принципа предшколског васпитања и образовања кроз: различите облике информисања на релацијама: васпитач-дете-родитељ; укљученост родитеља у живот и рад Установе, заједничко планирање и реализовање различитих активности; могућност избора и уређења простора од стране деце, васпитача и родитеља; укључивање родитеља, деце и васпитача у планирање и реализацију одређених пројеката; рад стручне службе Установе (активности психолога, педагога, Саветовалишта...); кроз стручно усавршавање васпитача који у имплементацији стечених знања и вештина у свакодневном раду поред деце укључују и родитеље (Вртић по мери детета, Развој самопоштовања путем кооперативне комуникације, Вртић као база емоционалне сигурности, МЕНСА- НТЦ систем учења, ..); активности у оквиру Савета родитеља и Управног одбора као и појединих тимова у које су укључени родитељи.
- **Отвореност:** Грађење односа са породицом, другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом. У оквиру Установе се иницирају, планирају и реализују различити облици сарадње са установама у области образовања, културе, здравствене и социјалне заштите кроз посебан програм сарадње са локалном средином. Установа остварује сарадњу кроз размену искустава са установама из региона.
- **Аутентичност:** Целовит приступ детету, уважавање развојних специфичности предшколског узраста, различитости и посебности, неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења

предшколског детета, ослањање на културне специфичности. Све програмске активности у Установи уважавају и прате узраст детета, специфичне потребе и интересовања и у односу на садржаје реализују се у свакодневном раду са децом, или као посебни и специјализовани програми.

- **Развојност:** Развијање различитих облика и програма у оквиру предшколске делатности у складу са потребама деце и породице и могућностима локалне заједнице, континуирано унапређивање кроз вредновање и самовредновање, отвореност за педагошке иновације. Установа са једне стране прати промене и актуелности на нивоу струке, са друге стране прати потребе локалне средине и организује различите понуде и облике рада, укључује се у активности и манифестације на различитим нивоима, а у наредном периоду акценат ће бити на активностима у оквиру процеса вредновања и самовредновања и увођења одређених стандард

2. ЛИЧНА КАРТА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ “БОШКО БУХА” ИНЂИЈА

Институционално предшколско васпитање у Инђији има традицију која траје више од једног века. У том периоду смењивала су се приватна забавишта и забавишта под општинским старатељством, забавишта у згради НОО и забавишта у основној школи у свим насељеним местима Општине Инђија.

Први објекат са целодневним обликом рада ПУ „Бошко Буха“, који се данас зове «Сунце», почео је са радом 1979. године са шест васпитних група. Данас овај објекат ради у две смене и има 21 група у којима борави око 560 деце.

Мрежа предшколског васпитања и образовања се проширује 1995. године припајањем 16 полудневних група при основним школама Општине Инђија.

Потребе средине неколико година касније захтевају изградњу нових објеката. Један од стратешких циљева оснивача, па и Установе, је ширење мреже и отварање објеката Установе у којима би се обављао васпитно-образовни рад у групама целодневног боравака деце, у свим насељеним местима на територији општине Инђија и стварање бољих, али и једнаких услова за рад у свим објектима. У протеклом периоду смо у свим већим насељеним местима отворили објекте за пријем деце у целодневни боравак. У два мања насељена места Јарковци и Љуково, у којима не постоји целодневни боравак за децу од 3 године до поласка у припремни програм, а где је такође и мали број деце која су стасала за припремни програм, формирали смо мешовите групе-Мале васпитне групе, у којима васпитач остварује два програма рада са децом.

Васпитно-образовни рад се данас одвија у **осам објеката**, два у седишту Општине («Сунце», «Невен»), један у Бешки («Маслачак»), један у Новим Карловцима («Сунцокрет»), један у Крчедину («Цврчак»), један у Новом Сланкамену («Пчелица»), један у Марадику («Бамби») и један у Чортановцима («Ђурђевак»). Због потреба породице и локалне заједнице објекат «Сунце», који је првобитно био намењен за рад 6 васпитних група, више пута је реконструисан и тако су створени услови за смештај деце у 21 васпитних група. У овом објекту ради и поподневна група целодневног боравака. Установа користи и **прилагођени простор у седам основних школа** Општине Инђија, четири се налазе у насељеним местима -Крчедину, Јарковцима, Љукову и Новом Сланкамену, и три у основним школама у Инђији за целодневни и полудневни припремни програм. У њима борави око 1450 деце, распоређених у 56 васпитних група. О деци брине 160 запослених радника који уз максималну ангажованост, одговорност и високу креативност стварају оптималне услове за радостан боравак деце. Капацитети у већини објеката су попуњени, места за упис има једино у објекту „Бамби“ у Марадику и „Цврчак“ у Крчедину.

2.1 Објекти установе

ОБЈЕКАТ «СУНЦЕ» је комбинованог типа и ради у две смене због потреба родитеља. Површина објекта је 1700 м² а дворишта је 2000м² Рад се одвија у 21 васпитној групи целодневног боравка, од тога у 5 јаслених група и 16 група за узраст деце од 3 до 5 година (једна мешовита група целодневног боравка ради у поподневним сатима). Укупно је уписано преко 560 деце. У овом објекту се налази Управа, стручна служба, централна кухиња где се припремају кувани оброци за сву децу на територији општине Инђија, вешерај, возни парк. Укупно има 78 запослених у овом објекту.

Тежи се Моделу А, уз напоре васпитача да у једном боравку организују центре интересовања јер нема посебног простора за спавање деце који се свакодневно обезбеђује померањем намештаја и смештањем кревета за децу.

Остварује се добра сарадња са родитељима и друштвеном средином, објекат је отворен споља и унутра. Родитељи бораве у групи као активни учесници у адаптацији деце и као волонтери, учествују у организацији сарадње са друштвеном средином.

Могућности објекта који се налази у центру града пружају васпитачима широк избор садржаја које могу реализовати свакодневно у току целе године посећујући са децом следећа места :

- школе
- Народну библиотеку “Др Ђорђе Натошевић”,
- манифестације и програме у Културном центру,
- шеталиште,
- железничку и аутобуску станицу,
- градски парк,
- цвећаре и продавнице,
- мини зоо-врт “Коки”,
- сеоско двориште,
- програме Куће Војновића,
- пијацу и тржни центар,
- фризерски практикум средње школе “Др Ђорђе Натошевић”,
- верске објекте...

У објекту се користе за игру и учење следећи простори:

- боравци са центрима,
- хол и ходници са центрима,
- сала за физичко,
- библиотека вртића,
- трпезарија,
- терасе које физички припадају боравцима,
- велики део зелене површине са справама и тереном који су у окружењу објекта.

Ове могућности у објекту користе се свакодневно. У објекту је присутна добра размена између васпитача и деце различитих узраста која

имају прилику за међусобно упознавање, сарадњу, заједничке активности и могућност избора.

Реализују се садржаји и активности који додатно стимулишу посебна интересовања деце: спортска школица, музичке активности у холу, драмска радионица, енглески језик, немачки језик, ритмичка радионица, рачунарско описмењавање. Продукти и остварења ових облика рада излажу се на јавним наступима, базарима, изложбама, родитељским састанцима, локалној телевизији, акцијама које друштвена средина организује.

ОБЈЕКАТ «НЕВЕН» је објекат комбинованог типа – има четири групе које реализују Програм рада са децом од три године до укључивања у програм припреме за школу и две јаслене групе. Уписано је 170 деце о којима води бригу 16 запослених. Површина објекта је 960 м², а дворишта 11.000 м².

Тежимо да ритам живљења буде флексибилнији. Родитељи доводе децу и одводе у различито време. У објекту све педагошки оправдане просторе користе деца свих група, салу за физичко, просторију за васпитаче и родитеље, друге боравке, проширени део ходника, заједничка купатила.

Простор за спавање у боравцима је подигнут на галерију, па васпитачи могу да формирају центре интересовања који су обележени и разграничени. Пошто не постоји строга линија разграничења, опремањем проширених делова ходника омогућава се формирање центара изван боравка.

Објекат има велику зелену површину за боравак на отвореном, коју је потребно боље опремити справама и играчкама. Годинама се чине велики напори да се двориште објекта сачува од деструктивних спољних утицаја.

Објекат “Невен” је удаљен од центра града и користи другачије могућности у сарадњи са локалном заједницом. Васпитачи планирају посете: школи, Општини, малој пошти, продавници, фарми пужева, фарми чинчила, пекари, фризерској радњи, воћњаку, њиви, сеоском дворишту, цркви. У објекту повремено гостују позоришне представе. Доминантни облици сарадње са родитељима су заједнички родитељски састанци родитеља и деце, присуство родитеља у групи, организација активности изван објекта и посете у локалној средини.

ОБЈЕКАТ «МАСЛАЧАК» у Бешки је комбинованог типа, површина објекта је 740 м², а дворишта 1276 м². Поред млађе, средње, старије и мешовите васпитне групе, у објекту раде једна јаслена и две припремне групе. У сваком боравку има могућности за добру организацију средине и формирање центара интересовања. У седам васпитних група борави 180 деце, а о њима брине 18 запослених.

Групе деле заједничке просторије у којима се организују разне активности, а то су: сала за физичко, трпезарија, део ходника, предворја боравака и 6 радних соба, као и велика тераса и двориште објекта.

Сарађује се са КУД-ом “Бранко Радичевић”, сеоском библиотеком, завичајним друштвом “Стара Бешка”, еколошким покретом “Зелена јабука”, домом културе, амбулантом, изложбеним простором “Даница Јовановић”. Организују се посете школи, пошти, фризерском салону, пекари, продавници, парку....

Сарадња са родитељима укључује родитеље као активне учеснике у групи приликом адаптације деце, опремања центара интересовања, набавке и израде играчака и средстава за рад, приликом организовања излета и посета, приликом израде костима за дечје позоришне представе, јавне наступе, приредбе и прославе. Родитељи су ангажовани и кад се организују базари, изложбе, еколошке акције и друго. Често се организују заједнички родитељски састанци и дружења деце, родитеља и васпитача.

ОБЈЕКАТ «СУНЦУКРЕТ» у Новим Карловцима има једну мешовиту групу и једну припремну групу са укупно 60 деце и 4 запослених. Објекат је смештен у кући у којој је простор адаптиран за боравак деце. Васпитачице се у организацији средине, раду са децом и сарадњи са родитељима труде да испоштују концепцију програма по Моделу А. Осим радних соба, објекат има чајну кухињу и ограђено двориште које је лепо уређено и опремљено справама за децу.

У друштвеној средини остварују сарадњу са школом, сеоском библиотеком, КУД-ом “Слободан Бајић –Паја”, посећују: школу, амбуланту, пекару, пошту, цркву.

ОБЈЕКАТ «ЦВРЧАК» у Крчедину има једну групу мешовитог узраста у целодневном боравку са 20 деце и 3 запослена радника. Објекат је смештен у адаптираном простору, у згради месне заједнице. Осим радне собе има санитарни чвор за особље и децу, чајну кухињу и ограђено двориште које је лепо уређено и опремљено справама за децу.

ОБЈЕКАТ “ПЧЕЛИЦА” у Новом Сланкамену има две васпитне групе целодневног боравка, старију и мешовиту, са укупно 65 деце и 5 запослених радника. Објекат је смештен у адаптираној згради основне школе “Др Ђорђе Натошевић” из Новог Сланкамена. Вртић има велико двориште које су васпитачи у сарадњи са родитељима опремили дворишним намештајем и справама за игру.

ОБЈЕКАТ «БАМБИ» у Марадику има припремну групу и једну целодневну групу деце узраста од 3 до 5,5 година, са 40 деце и 4 запослена радника. Простор објекта «Бамби» смештен је у одвојеном делу школске зграде ОШ «Бранко Радичевић». Осим радних соба има чајну кухињу, велики хол, санитарне чворове и двориште које је ограђено, лепо уређено и опремљено справама за децу.

ОБЈЕКАТ „ ЂУРЂЕВАК“ у Чортановцима има припремну групу и једну целодневну групу деце узраста од 3 до 5,5 година са укупно 40 деце и

4 радника. Простор објекта „Ђурђевак“ смештен је у одвојеном делу школске зграде ОШ „Ружа Ђурђевић Црна“. Осим радних соба, има санитарне чворове, чајну кухињу и ограђено двориште које је лепо уређено и опремљено справама за децу.

2.2 Радно време установе

- 5,30 до 17,00 часова – “Маслачак”, “Невен”, “Сунце”, “Сунцокрет”, “Цврчак”, “ Пчелица”, “Бамби”,
- 5,30 до 20,00 часова - објекат “Сунце”
- 7,30 до 12.30 часова - припремне групе у основним школама
- 12,00 до 17,00 часова - припремне групе у основним школама
- 6.00 до 17.00 - целодневни боравак при основним школама

2.3 Рад у току лета

У летњем периоду (јул, август) због смањења броја деце током периода кад већина родитеља користи годишњи одмор, а и потребе Установе да припреми објекте за почетак нове радне године, поједини објекти имају кратке прекиде рада. Установа врши анкетирање родитеља у свим објектима везано за рад у овим месецима. На основу анкета сагледавамо потребе родитеља и организујемо рад и дежурства. Родитељи који имају потребу да им деца похађају Установу, могу децу довести у дежурне објекте. Периоде кад поједини објекти не раде са децом користимо за припреме за почетак радне године (кречење, поправке, дезинфекција, дератизација итд.).

2.4 Језик на којем се остварује васпитно – образовни рад

Васпитно-образовни рад се остварује на **српском језику**.

У Установи ће бити заступљени програми за развој комуникативних способности на страном језику - енглеском и немачком језику. Васпитачи

који реализују активности на развоју комуникативних способности имају за то одговарајуће знање стечено током континуиране едукације, а њихов рад се систематски прати.

2.5 Предшколска установа и њено окружење

У седишту општине могућности сарадње са друштвеном средином су разноврсне. Васпитачице са децом имају могућност да користе градски базен лети, зоо врт «Коки», манифестације у Културном центру, библиотеку «Др Ђорђе Натошевић», Кућу Војновића, шеталиште у центру, паркове, спортске терене.

Деца прате позоришне представе гостујућих позоришта из Новог Сада и Београда у Културном центру и објектима. Сваке године се у јуну организује Фестивал сценског и драмског стваралаштва деце предшколског узраста где у току једног преподнева деца могу да погледају остварења деце, да размењују искуства и да се друже.

Успостављамо сарадњу са свим активним удружењима грађана, као што су “Пријатељи деце општине Инђија”, “Мој свет”, “Живети без разлике” која се огледа у учешћу на свим манифестацијама у граду у току године, а нарочито у време трајања Дечје недеље, и подржавамо активности које се односе на очување животне средине.

Установу карактерише велик број младих васпитача, приправника и радника на одређено време, којима се пружа подршка у прилагођавању на средину, и то почев од директора, главног васпитача до ментора током прве године рада. Специфичност установе је и сталан рад на промоцији и презентацији актуелних дешавања у нашој Установи, а што се постиже кроз рад Тима за маркетинг. У 2015. смо почели са издавањем часописа „Путић кроз вртић“.

Сарадња и размена између објеката је присутна не само на састанцима већа, актива, тимова, већ и током заједничких пројекта, едукација и манифестација. Највећи ресурс установе је свакако васпитно особље и остали запослени које карактерише одговорност, креативност и љубав према деци. Васпитачи и медицинске сестре редовно пролазе акредитоване семинаре од стране Министарства образовања, што самоиницијативно по сопственом афинитету, што у оквиру редовних планирања а евидентирано је у Годишњем плану наше установе, у току радне године. Са својим радовима учествују на стручним сусретима, трибинама, саветовањима, смотрема, фестивалима

3. ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА

3.1 Програм неге и васпитања деце узраста до три године

Нега и васпитно-образовни рад са децом до 3 године се реализује у три објекта Установе – „Сунцу“, „Невену“ и „Маслачку“. Деца јаслених група користе наменске зелене површине са справама за јаслени узраст, као и простор сале за физичко, хол и све педагошки оправдане просторе у објектима. У току дана деца јасленог узраста имају прилику да учествују у активностима старије деце и васпитача у објектима.

Циљеви неге и васпитања су усмерени на:

- одржавање и подстицај дечјег физичког здравља;
- развијање навика;
- очување спонтаности детета у контакту са својом околином;
- неговање отворености за доживљаје;
- стицање самосталности;
- развој способности у активностима са децом и одраслима;
- стварање повољних услова за формирање почетних знања кроз практичне активности;
- подстицање и богаћење дечјег говора.

Задаци мед. сестре васпитача су следећи:

- да адаптира психолошке, организационе и физичке услове деци како у првом месецу боравка тако и у току године;
- да стварањем просторних и временских услова подстиче и култивише дечју игру и активно у њој учествује;
- да остварује јединство неге и васпитања;
- да чува, подстиче и оплемењује спонтане изразе и понашање детета;
- да поштује индивидуалну особеност у откривању и мењању света око себе;
- да кроз све активности и обраћања детету подстиче и развија дечје самопоштовање;
- да у планирању полази од потреба детета одређеног узраста;
- да свакодневно организује боравак на отвореном простору;
- да ствара подстицајну средину за боравак деце;
- да са родитељима сарађује као са партнерима у адаптацији, подстицању развоја детета, реализацији васпитног рада и неге.

Јаслене групе су смештене у објекте у којима се рад са старијом децом реализује по А Моделу. Медицинске сестре васпитачи следе своје окружење и предузимају следеће активности:

- дају већу слободу избора деци у центрима активности;

- опремају центре са више средстава и материјала;
- примењују различите методе и облике рада;
- припремају услове који омогућавају слободу избора и самосталност деце;
- посматрају, прате и подстичу дечји развој;
- учествују у тимском раду и унапређивању међусобних односа, сарадње и толеранције;
- примењују знања у раду са децом и родитељима стечена на стручном усавршавању: “Чувари осмеха”, „Безбедно дете”, “Дечје јаслице као место живљења”, “Здрав вртић”, “Здраво да сте”, “Музичке активности на јасленом узрасту”, “Комуникација у васпитању”, “Корак по корак 1”, „Посматрање и праћење”, „Самовредновање и вредновање рада”, “Дечји вртић као породични центар”, „Говор деце раног узраста“, „Игралица – причалица“, „Вртић као база емоционалне сигурности“ и друге;
- животни простор вртића, природну и друштвену средину користе за богаћење социјалног искуства и формирање знања.

3.2 Програм предшколског васпитања и образовања деце од три године до укључивања у програм припреме за школу

Васпитно-образовне циљеве одређује васпитач када упозна децу у својој групи, њихове развојне могућности, потребе и интересовања. Васпитач притом води рачуна о појединачним циљевима који уважавају ступњеве развоја сваког детета као и право на различитост. У складу са тим васпитач ствара флексибилне образовне ситуације у којима дете на активан начин долази до знања. У остваривању циљева васпитач користи ресурсе, отворен је према породици и локалној средини.

Установа је на добром путу да у већој мери и доследно примењује Модел А, тежи отварању ка споља и унутра. Акцент се ставља на развијање центара интересовања и опремање дидактичким материјалом, флексибилност у дневним активностима, активно укључивање родитеља у све етапе васпитно-образовног рада. Поштују се потребе деце за спавањем које треба у сваком смислу да одговара психолошким, педагошким и здравствено хигијенским захтевима.

Васпитачи у раду са децом користе знања стечена на семинарима: “Чувари осмеха”, “Развој самопоштовања”, “Језик жирафе”, “Математика је свуда око нас”, “Развијање комуникативних способности на нематерњем језику и интеркултуралности код деце у Војводини”, “Корак по корак 2”, “Информатичко образовање на предшколском узрасту”, “Безбедно дете”, “Ми смо Земљани”, “Вртић по мери детета”, “Дечји вртић као породични

центар”, “Од осећања до сазнања – програм за развој емоционалних компетенција код деце касног предшколског узраста”, „Менса НТЦ систем учења“, програма Марије Монтесори и др.

Рад на развоју самопоштовања код деце уградиће се у све активности и начин живљења у вртићу. Васпитно особље ће у међусобним односима и односима са децом и родитељима стварати климу поверења, прихватања, самоуважавања и уважавања других. Васпитачи ће планирати и организовати ситуације у којима су деца независна, активна, могу да бирају, учествују и презентују своје идеје и остварења.

Реализацијом пројекта „Безбедно дете“ на узрасту 5-7 година, деца ће се кроз радионички рад оснаживати и подучавати стратегијама за реаговање у случајевима изложености насиљу од стране друге деце или одраслих. Програмом заштите деце од насиља у предшколској установи предвиђени су и пројекти «Чувари осмеха», «Ненасилна комуникација» и «Од осећања до сазнања – програм за развој емоционалне компетенције код деце касног предшколског узраста».

У планирању васпитно – образовног рада васпитачи ће полазити од потреба деце и њихових интересовања. Задатак васпитача је да препозна дечје могућности и потребе и да у складу са њима ствара довољно широке и флексибилне образовне ситуације у којима ће различита деца моћи да нађу изазов и прилику за учење.

Васпитач се налази у следећим улогама:

- креира програм по мери детета,
- планира у складу са дечјм потребама интересовањима,
- прати и посматра децу,
- организује рад у малим групама,
- врши евалуацију и користи је за даље планирање,
- ствара улове за учење деце који су подстицајни и омогућавају интеракцију и индивидуалан приступ,
- познавајући свако дете прилагођава васпитно-образовни програм особеностима групе,
- користи индивидуалне ресурсе и ресурсе средине,
- партнер је у игри,
- бира већи број разноврсних садржаја,
- сарађује са родитељима поштујући њихове потребе.

3.3 Припремни предшколски програм

Припремни школски програм се остварује у трајању од четири сата дневно, најмање девет месеци и то за сву децу узраста од пет и по до шест и по година. Осим полудневног боравка, постоје и целодневне припремне групе у које су уписана деца запослених родитеља. У насељеним местима Јарковци и Љуково реализује се припремни предшколски програм и предшколски програм у трајању од 4 сата дневно у групи деце мешовитог узраста – “Мала васпитна група”.

Суштина предшколског васпитања и образовања је очување, подстицање и оплемењивање спонтаних стваралачих могућности предшколског детета.

Основе Програма се у предшколској установи реализују кроз два модела - модел А и модел Б. **Модел А** је отворен систем предшколског васпитања и образовања. Полазиште програма је дете. Васпитач је креатор, практичар и критичар сопствене праксе. Циљеви су да дете открива и упознаје себе, развија односе и стиче искуства и знања о другим људима као и да сазнаје свет око себе.

Модел Б се ослања на позитивна искуства из васпитно- образовне праксе. Основни циљ је целовит развој укупних потенцијала детета и напредовање у свим аспектима његовог развоја. Ови циљеви се остварују кроз систем активности а у складу са могућностима и потребама детета.

У предшколској установи избор између модела А и Б се врши на нивоу сваке васпитне групе тј. на основу опредељења васпитача. Васпитачи оба модела у програме рада уграђују стечена знања и вештине на семинарима: "Чувари осмеха", "Језик жирафе", "Развој самопоштовања", "Безбедно дете", "Развијање комуникативних способности и интеркултуралности код деце у Војводини", "Математика је свуда око нас", "Вртић по мери детета", "Рачунарско описмењавање деце предшколског узраста", "Ми смо Земљани", "Дечији вртић као породични центар", "Од осећања до сазнања- програм за развој емоционалне компетенције код деце предшколског узраста", "Да у вртићу свако учи радосно и лако", "Игралице-причалице", "НТЦ- систем учења", "Уметност у дечијем свету", "Монтесори".

➤ **Модел А - Припремног предшколског програма**

Циљеви Припремног предшколског програма су да деца:

- стекну поверење у школу и припреме се за школу;
- покажу самоиницијативност;
- стекну кондицију и концентрацију;
- створе поверење и самопоштовање, да упознају себе;
- функционишу у групи;
- раде нешто усредсређени на тему;

- питају и говоре пред другима;
- поштују правила понашања као део правила понашања у школи;
- изражавају се кроз различите области;
- користе ресурсе.

Задаци васпитача у остваривању програма су да:

- анализира потребе и интересовања деце које је добио посматрањем њихових развојних могућности;
- врши евалуацију реализације сваке претходне теме;
- укључује родитеље ;
- анализира циљеве и садржаје које је одабрао у односу на дугорочне циљеве програма;
- разматра актуелности и ресурсе који су потребни за реализацију;
- ствара повољне услове у структурирању физичке средине која ће бити подстицај за могућност избора, која ће омогућити игре и активности у малим групама и индивидуално;
- постојећим центрима интересовања прикључи истаживачки центар;
- организује центар за активности са писаним материјалом.

Васпитач у остваривању програма сарађује са породицом, а посебно планира сарадњу са основним школама. Кроз радионице из програма “Безбедно дете” васпитач учи децу стратегијама заштите од насиља.

➤ **Модел Б - Припремног предшколског програма**

Програм припреме деце за школу односи се на систем активности и садржаја као и посебна методичка упутства о томе како постићи интелектуалну, социјалну, емоционалну и мотивациону зрелост за полазак у школу.

Задатак васпитача је да утиче на развој сазнајних интересовања потребних за школски начин учења.

Садржаји и активности којима се деца припремају за школу сврстани су у следеће области васпитно образовног рада: област развоја говора, развој математичких појмова, упознавање природне и друштвене средине и света око нас, телесно васпитање са физичким васпитањем, ликовно васпитање са ликовном културом, музичко васпитање са музичком културом и припрема за почетно читање и писање.

Садржаји који се планирају треба да су тематски повезани и прожети због изграђивања целовитог схватања стварности.

Васпитач у сарадњи са родитељима развија код деце знања и културу понашања у саобраћају. Посебно утиче на стицање еколошких навика и осећаја за припадност локалној заједници. Кроз радионице из

програма “Безбедно дете” васпитач учи децу стратегијама заштите од насиља.

Задаци васпитача су да :

- преузме одговорност за физичку, менталну и емоционалну сигурност детета;
- са родитељима усклађује васпитно-образовне утицаје уз поверење и уважавање;
- поштује личност сваког детета;
- се према игри односи као према водећој активности и природном начину на који се деца развијају и уче;
- подстиче самосталне активности детета;
- ствара услове за стално напредовање детета;
- користи ресурсе, сарађује са школом и локалном заједницом;
- не чека да деца испоље интересовања, него ствара услове у којима ће се она будити, стварати и неговати у правцима који имају васпитно-образовну вредност.

3.4. Различити облици и програми васпитно-образованог рада

У оквиру предшколског програма реализују се различити облици и програми, који имају за циљ повећање доступности предшколског васпитања и образовања за сву децу, богаћење садржаја васпитно образовног рада са децом, оставривање подршке породици, уважавање и јачање васпитно-образовне улоге породице, развијање партнерског односа са породицом и широм локалном заједницом, оставривање културних и рекреативних активност.

3.4.1 Прилагођени монтезири програми

Прилагођени Монтезири програм је намењен деци од 3 године до укључивања у програм припреме за школу. Спроводи се у мешовитим узрасним групама, у целодневном трајању, а реализују га васпитачи који су завршили обуку за Монтезири васпитача у организацији Монтезири друштва Србије. Програм је доступан свој деци и родитељима, а упис деце у Монтезири групе врши се на основу јавног конкурса.

Циљеви прилагођеног Монтесори програма су следећи:

- подстицање самосталности, индивидуалне одговорности;
- развој интелектуалних капацитета у складу са развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- развој социјалних и моралних вредности у складу са хуманим и толерантним вредностима демократски уређеног друштва;
- култивисање дечјих емоција и неговање односа ненасилне комуникације и толеранције;
- развој моторних способности и спретности;
- развијање свести о значају заштите и очувању природне и друштвене средине.

Кључне карактеристике Монтесори програма су:

- *Фокус на индивидуалном учењу:*

Препознаје се и поштује лични темпо с обзиром да свако дете учи другачијим темпом. Дете је успелено оном активношћу према којој има одређене склоности, ради по сопственом нахођењу, понављајући задатке онолико колико само жели. На тај начин оно гради позитиван став према сопственом учењу.

- *Рад са само-исправљајућим материјалима:*

Материјали са контролом грешке омогућавају да деца уче на сопственим грешкама све до проналаска исправног решења. Могућност да дете само провери да ли је негде погрешило, где је погрешило и како то да исправи, доприноси развоју унутрашње контроле, а самим тим јавља се и унутрашња мотивација као неопходан фактор учења. Ово погодује развоју самосталности и независности. Деца раде с радошћу и с осећајем откривања, уче "упијајући као спужве". Њихова мотивација везана је за процес самог рада, а мање за крајњи продукт. Фокус је на конкретном учењу, пре него на апстрактном - деци је потребно да ствари осете сопственим рукама. Доступност свих материјала деци омогућена је постављањем предмета у висини очију.

- *Специфично припремљено окружење:*

Окружење је „припремљено“ за децу и обезбеђује природни осећај за дисциплину. Правила су јасно дефинисана и ненаметнута од старне васпитача. Сваки материјал има своје стално место. На овај начин се развија смисао за ред од малих ногу и он је темељ за квалитетан процес учења. Ред омогућава да се креира стабилна средина у којој се дете лако сналази и тиме се смањује страх од новог. Стратегија да у простору постоји само један примерак сваког материјала поспешује процес социјализације, јер се деца морају договорити ко ће узети који материјал или ће га заједно користити. Специфично припремљено окружење омогућава детету да тачно зна шта има на располагању тако да само може планирати своје активности.

- *Деца нису мотивисана васпитачем, већ потребом за само-развојем.*

Васпитач има ненаметљиву улогу, улогу посредника у процесу учења, при чему мора водити рачуна да не омета иницијативу и слободу детета. Он је спона између детета, средине и материјала. Монтесори васпитач препознаје потребе детета и зна да примерено одговори на њих. Зна да се повлачи, да се уздржава у право време, да допустити самосталност и да помаже само онолико колико треба и онда када је то потребно. Кад дете постаје активно, васпитач мора постати пасиван. У свом пасивном држању васпитач ипак мора бити активан и будно пазити и опажати. Васпитачи се сматрају помоћницима за развој самосталне личности. Са стрпљењем објашњавају деци функцију и начин употребе монтесори-материјала и подстичу их да се њима користе.

3.4.2 Школица живота

У току радне 2017/18. године предвиђена је адаптација дела простора основне школе у Љукову и отварање једне групе полудневног боравка за 20 деце узраста од 3 до 5,5 година, а у склопу пројекта „Школице живота – заједно за одрастање“ који реализује Фондација Новак Ђоковић у сарадњи са Центром за интерактивну педагогију. Циљеви пројекта су повећање обухвата деце, нарочито из осетљивих група, развој квалитетних предшколских програма и креирање подстицајне средине у којој ће деца развијати своје пуне потенцијале, укључујући самопоштовање, компетенције за целоживотно учење, заједнички живот са другима и учешће у савременом друштву.

3.4.3 Услуге продици са децом раног узраста

Сарадња између предшколске установе и породице је од највећег значаја за остваривање циљева васпитно- образовног рада и полази од становишта да породица има кључну улогу у животу детета. Упознавање са основним карактеристикама породице (социјални, културни, економски, образовни статус...) доприноси развоју сарадње на начин који одговара породици и доприноси остваривању основних циљева и задатака васпитно-образовног процеса. Континуирана сарадња вртића и породице доприноси, како развоју детета и унапређивању рада васпитача, тако и развоју родитељске улоге.

Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на јачање родитељске компетенције и имају психо- едукативни, а повремено и терапијски карактер.

САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА РОДИТЕЉЕ – У оквиру рада породичног саветовалишта реализују се различити садржаји који имају за циљ продубљивање сарадње родитеља и вртића и подршку деци и породици. Осим индивидуалног саветодавног рада, реализују се радионице са психолошко-педагошким садржајима намењене јачању родитељских компетенција (одабрани садржаји програма *«Школа за родитеље»*, *«Породична едукација»*), групе подршке родитеља деце из осетљивих група (родитељи деце са сметњама у развоју, самохрани и разведени родитељи), предавања и промоције књига, садржаји који се тичу превенције насиља, развијања самопоштовања деце. У рад саветовалишта, поред психолога и педагога, могу да буду укључени и остали сарадници (логопед, библиотекар, нутрициониста, стручни сарадник за физичко). Услуге саветовалишта доступне су свим родитељима деце предшколског узраста са територије локалне самоуправе.

ЗДРАВСТВЕНО–ПРЕВЕНТИВНО САВЕТОВАЛИШТЕ - активности сестара на превентиви пружају подршку породици у развијању и неговању здравствене културе, имају едукативни карактер и заснивају се на мотивисању родитеља на активну сарадњу у циљу унапређења здравља деце кроз индивидуалне консултације, родитељске састанке, предавања и радионице на одређену тему, едукацију путем слика, паноа, плаката (адаптација, развојна мапа, азбука здравља, вакцинација, принципи исхране, заразне болести, садржај вежби за стопала, лична хигијена, најчешће заразне болести у колективу, здравље зуба, у здравом телу здрав дух, шта све чини моје здравље, штетне материје по здравље, хигијена руку, и сл.).

3.4.4 Развијање комуникативних способности на нематерњем језику – енглеском и немачком

Програм реализују васпитачи који поседују одговарајући ниво знања страног језика и стекли су обуку на акредитованом семинару „Развијање и неговање матерњег и нематерњег језика и интеркултуралности код деце у Војводини“. Програм је намењен деци од 4 године до поласка у школу. Реализује се са свом децом која похађају одређену васпитну групу, најмање два пута недељно у трајању од по пола сата. Родитељи деце не учествују у додатном финансирању програма.

Усвајање језика се заснива на искуственом принципу, при чему деца без превођења на матерњи језик треба да открију значење појединих речи и језичких структура на нематерњем језику, јер је познавање речи стечено на

тај начин много трајније од познавања речи које је брже стечено путем превођења. Користе се постојеће комуникативне ситуације и симулирају се такве ситуације у којима деца треба да се осећају опуштено и да буду мотивисана за учешће у активностима које им се нуде. Искључује се школски облик учења, вежбања и испитивања. Песма, покрет и игровне активности су основни елементи програма.

Циљеви програма:

- Да деца прихвате нематерњи језик као средство комуницирања којим се укључују у игре;
- Да се код деце даље развија аналитичка способност за откривање елемената, структура и правила језика, што ће им омогућити да на начин сличан природном усвајању језика стекну комуникативне вештине на нематерњем језику;
- Да код деце развија вештине артикулисања гласова нематерњег језика;
- Да деца прихвате дечју поезију која припада духовној култури изворних говорника нематерњег језика.

3.4.5 Читаоница – причаоница

Програм има за циљ увођење детета у свет књиге и стимулисање говорно-језичког развоја, као и подршку квалитетном родитељству и јачање родитељских компетенција. Програм је намењен деци од три године до поласка у школу и њиховим родитељима.

Програм планира и реализује сарадник – библиотекар (дипломирани васпитач са положеним стручним испитом у области библиотекарства) у сарадњи са васпитачима и стручним сарадницима. У оквиру овог програма, поред изнајмљивања књига, реализују се и следећи садржаји: приказивање књига и разговор о књигама, причање и читање прича, стимулисање говорно-језичког и креативног стваралаштва деце, сусрети са ствараоцима за децу (писцима, илустраторима...), организовање изложби и мини-сајмова књига, сарадња са градском библиотеком и сл.

На нивоу Установе постоји Специјална библиотека са преко 7.600 наслова, у којој се може наћи стручна литература, литература за децу предшколског узраста, серијске публикације, литература за родитеље која им помаже у успешном родитељству. Најбољи приступ библиотеци имају запослени и родитељи деце у објекту «Сунце» где је на самом улазу видно обележена библиотека да је сваки потајни читаоц може пронаћи. Простор је мали али користимо све просторе у објекту: боравке деце, хол вртића. За остале који су изван централног објекта библиотекар Специјалне

библиотеке помоћу «Путујуће Библиотеке» шаље књиге по потреби васпитача и деце у друге удаљене објекте. Књиге се задржавају на терену две недеље и у договору са библиотекарском враћају, а тематски се издвајају друге и путовање библиотеке се наставља, тако да смо на тај начин надоместили све што треба да пружи библиотека у малим срединама.

Организују се дружења са децом и родитељима у насељеним местима, и то у Љукову, Новом Сланкамену и Новим Карловцима. Циљ ових дружења да се код деце пробуди интересовање за књигу, да се богати дечији речник и стимулише говорно-језички развој и стваралаштво деце. Родитељима се приближава савремена литература за децу, као и литература намењена јачању родитељских компетенција.

3.4.6 Школа спорта

Програм је намењен деци од 4,5 до поласка у школу, која су и која нису обухваћена предшколским програмом. Програм реализује стручни сарадник – педагог за физичко васпитање уз помоћ васпитача, динамиком један пут недељно у трајању од сат времена у насељеним местима- Марадику и Крчедину. у физкултурним салама при ОШ“Бранко Радичевић“ и ОШ“22 јул“ . Циљ школе је социјализација деце, укључивање деце у спортске активности и повећавање интересовања деце за спорт, развијање такмичарског и тимског духа, то се остварује кроз такмичења у фудбалу и кошарци. Сама организација рада је турнирског типа, кроз утакмице учимо о фер плеју, навијању, лепом понашању на спортским манифестацијама, правилима игре кошарке и фудбала, учење игре ова два спорта. Школицу смо промовисали преко медија, флајера, плаката и усменим путем по насељеним местима. Програм је бесплатан за родитеље.

3.4.7 Пригодни и повремени програми

Неки од ових програма се већ више година реализују у Установи и са правом могу понети квалитет- традиционални. Значај ових програма је вишеструк, како за саму Установу, тако и за локалну заједницу чији је она неодвојив део. Садржаји ових програма имају за циљ подстицање дечјег развоја, богаћење активности са културалним садржајима, развој стваралаштва, активности рекреације и одмора.

- **СПОРТСКЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ** – " Крос РТС", " Крос Срема" , "Спортска олимпијада предшколаца", „Фудбал фест“, „Спортске игре“ су активности које ће се организовати по посебном садржају у којима учествују деца старијих и најстаријих група. Ове манифестације су део целокупних активности које се на тему физичког васпитања реализују у вртићима.

- **ТЕМАТСКЕ ИЗЛОЖБЕ** – На нивоу града у сарадњи са Градском библиотеком, Културним центром, Кућом Војновић... реализују се изложбе дечјих радова.

- **ПРЕДСТАВЕ ЗА ДЕЦУ** – саставни део програмске оријентације Установе је организација и реализација позоришних представа за децу. Понуду представа дечјих позоришних кућа, на основу препоруке стручне службе усваја Савет родитеља, тако да се позоришне представе одржавају у вртићима у периоду од октобра до маја, ритмом једном месечно. На основу искуства у претходном периоду и става Педагошког колегијума, вртићи са територије града позоришне представе гледају у Културном центру.

- **МАНИФЕСТАЦИЈЕ** - учешће на манифестацијама које су у организацији Удружења васпитача: "Ала је леп овај свет" ,"Етно фестивал", "Добра Играчка", Учешће на манифестацијама на нивоу града, као што су: Базар здравља, Дани меда, Дан екологије, Светски дан заштите животне средине и други значајни тематски датуми.

- **ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА**

Свакодневни васпитно-образовни рад са децом предшколског узраста подразумева равномерно смењивање активности, одмора и рекреације. Поред редовних, свакодневних рекреативних активности, одмора у вртићу, боравка на ваздуху, Установа организује и друге облике одмора и рекреације, у складу са интересовањем родитеља, одлуком Савета родитеља што је регулисано Годишњим планом рада.

- зимовање
- летовање
- једнодневни тематски излети и екскурзије

3.4.8 Реализација малих пројеката у предшколској установи

1. Мали пројекти као стратегија имплементације стручног усавршавања

Развојним планом предвиђено је развијање малих пројеката на годишњем нивоу као стратегије имплементације стручног усавршавања и унапређивања васпитно-образовног рада. Предвиђено је да се васпитачи, на основу својих професионалних компетенција и интересовања, као и развојних могућности и интересовања деце, одреде који мали пројекат ће реализовати са децом и родитељима у својој групи у току једне радне године. Васпитачи који буду изабрали да развијају исти пројекат формираће

тим, што ће омогућити међусобну размену идеја и подршку у превазилажењу тешкоћа. Реализација сваког од ових пројеката претпоставља интензивну сарадњу са породицом кроз посредно и непосредно учешће у активностима и евалуацији пројекта, као и коришћење ресурса локалне заједнице и презентовање пројекта и његових ефеката. Пројекти који ће се реализовати у свакој радној години биће саставни део Годишњег плана рада.

2. Мали пројекти у посебним областима васпитно-образовног рада

У складу са потребом за обogaћивањем садржаја васпитно-образовног рада и развијањем посебних склоности и интересовања деце и васпитача, васпитачи ће реализовати мале пројекте на нивоу једне или више васпитних група у посебним областима васпитно-образовног рада.

1. **Сценско-драмска и луткарска радионица** је мали пројекат који реализују васпитачи који су заинтересовани и имају афинитета за истраживање сценског и драмског израза кроз сопствено глумачко ангажовање, рад са децом, израду лутака за драматизацију и организацију представа за децу и са децом. Пројекат има за циљ развијање и подстицање стваралачког изражавања, упознавање елемената драмског изражавања (импровизација, стимулација, игре улога), упознавање елемената позоришта и позоришних техника (позориште лутака, израда и рад са сценском лутком, израда сценарија, сценографије, костима и др.).
2. **Музичко - ритмичка радионица** је мали пројекат који реализују васпитачи који имају посебно развијене компетенције и афинитете у области музичког изражавања. Циљеви пројекта су развој музикалности, естетских и општих музичких способности (слух, ритам, музичка меморија), подстицање интересовања и љубави за музику, стварање навика за активно бављење музиком, подстицање стваралачког изражавања емоција и мисли музичким средствима.
3. Циљ креативних и едукативних **еко-радионица** су развој еколошке свести и одговорног односа према животној средини, развој креативности, критичког мишљења и активизма у области заштите животне средине. Значајан аспект програма је укључивање породице и локалне заједнице у различите еко-акције које организује Установа: прикупљање рециклажног материјала, изложбе дечијих продуката који су настали употребом рециклираног материјала, акције чишћења и уређења дворишта

вртића, прављење кућица и хранилица за птице, еколошке приредбе, представе и сл.

4. Мали пројекат **фолклор – традиција** има за циљ упознавање деце са традиционалним играма и народним обичајима, као и припрему јавних наступа са децом.
5. Пројекат **ликовна радионица** има за циљ упознавање деце са различитим средствима ликовног изражавања, подстицање креативности дечијег ликовног стваралаштва, неговање естетских вредности, као и упознавање са садржајима културе.

3.4.9 Програм инклузивног образовања

Програм инклузивног образовања у Установи има за циљ да, у складу са законским и другим прописима као и на основу досадшњег искуства, дугорочно унапреди рад са децом са сметњама у развоју и децом из маргинализованих и осетљивих друштвених група и да им обезбеди *једнако право* на образовање и *доступност* образовања и васпитања, без дискриминације и издвајања деце.

Установа дуги низ година укључује децу са сметњама и тешкоћама у развоју у редовне групе, уз непосредну сарадњу са релевантним институцијама, организацијама и родитељима ради избора најадекватнијег облика и начина њиховог укључивања.

Тимови за инклузивно образовање

1. *Стручни тим за инклузивно образовање* (на нивоу Установе)

Чине га стручњаци различитих профила: представници васпитача и стручни сарадници Установе (психолог, педагог, логопед, стручни сарадник за физичко васпитање).

2. *Тимови за пружање додатне подршке детету* (тимови за индивидуалну подршку) Чланови тима: васпитач, родитељ, односно старатељ, стручни сарадник, педагошки или персонални асистент и стручњак ван Установе, на предлог родитеља.

Стручни тим за инклузивно образовање доноси *Програм инклузивног образовања*, у коме се дефинишу процедуре, поступци и обавезе васпитно-образовног особља у остваривању инклузивног образовања:

- начин проналажења и препознавања деце за коју се претпоставља да им је потребна посебна подршка;
- упис новог детета са тешкоћама у развоју у вртић;
- садржај и начин вођења документације о детету;
- израда ИОП-а;
- задаци и обавезе чланова тимова за додатну подршку детету;
- писање и садржај индивидуалног образовног плана;
- праћење и евалуација ИОП-а.

Уколико се установи да је детету потребна додатна образовна, здравствена и социјална подршка, Установа ће осигурати приступ *Интерресорној комисији*. Додатна подршка обезбеђује се без дискриминације по било ком основу сваком детету из друштвено осетљивих група, коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању, здравству и социјалној заштити, са циљем укључивања у образовни процес, живот у заједници и успешног напредовања.

➤ **Планирање индивидуализованог начина рада са дететом коме је потребна додатна подршка у васпитању и образовању**

Васпитачи и стручни сарадници редовно прате развој и напредовање сваког детета уписаног у Предшколску установу. Ако се у поступку праћења напредовања детета утврди да дете има одређене потешкоће, односно не остварује очекиване исходе образовања и васпитања, васпитач и стручни сарадник приступају изради *педагошког профила детета*. У току израде педагошког профила прикупљају се подаци о детету из различитих извора (од родитеља, стручњака ван образовне установе, вршњака и самог детета) при чему се користе различите технике (систематско посматрање, тестирање стандардизованим психолошким тестовима, попуњавање упитника, скала процене, анкетирање и интервјуисање), а у циљу стицања целовите слике о детету, његовим јаким странама и областима у којима му је потребна подршка. Педагошки профил садржи опис образовне ситуације детета и основ је за планирање *индивидуализованог начина рада са дететом*. Индивидуализован начин рада у предшколској установи остварује се путем :

- прилагођавања простора и услова у којима се одвија активност;
- прилагођавања метода рада, наставних средстава, помагала и дидактичког материјала, начина задавања задатака, праћења темпа и брзине напредовања, постављања правила понашања и комуникације и сл.

Индивидуализован начин рада се спроводи у пракси као саставни део васпитно –образовног рада васпитача, о чему васпитач води евиденцију у својој документацији.

Индивидуални образовни план (ИОП) је писани документ којим се планира додатна подршка у васпитању и образовању детета у складу са његовим способностима и могућностима. Циљ ИОП-а је *постизање оптималног укључивања* детета у редован васпитно-образовни процес и његово *осамостаљивање* у вршњачком колективу. ИОП доноси Педагошки колегијум, на предлог Стручног тима за инклузивно образовање, уз претходно добијену сагласност родитеља за израду и спровођење ИОП-а.

ИОП се доноси и вреднује тромесечно у првој години уписа детета, а у свакој наредној години на почетку полугодишта. ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета.

ИОП је писани документ који садржи:

- личне податке о детету и кратак опис његовог развоја и актуелног нивоа функционисања;
- циљ васпитно-образовног рада, односно очекивану промену у подручју у коме се планира додатна подршка;
- операционализован опис подршке кроз низ појединачних активности и корака;
- лица која ће пружати подршку детету током реализације планираних активности;
- временски распоред, трајање и учесталост сваке мере подршке.

ИОП се остварује у оквиру заједничких активности у групи предшколске установе, што значи да васпитач при планирању свог рада у групи укључује мере и активности предвиђене ИОП-ом. Према потреби, а на основу мишљења тима за пружање додатне подршке детету, ИОП, или поједине мере подршке у оквиру ИОП-а, могу да се спроводе и ван васпитне групе у предшколској установи, другој установи или породичној средини. Ако примена ИОП-а захтева финансијска средства, Установа упућује писмени захтев интересорној комисији.

Задатак Стручног тима за инклузивно образовање, односно тимова за додатну подршку детету, је праћење и вредновање примене ИОП-а које се врши тромесечно у првој години уписа детета у ПУ, односно на почетку полугодишта у свакој наредној години. На основу резултата праћења и вредновања ИОП-а израђују се његове измене и допуне, односно врши се прилагођавање ИОП-а потребама детета.

Извештај васпитача садржи: редовност похађања вртића; типичне активности детета – групне, игра се само или не, колико често и дуго; програмске активности - како их прихвата, да ли учествује или не, како га подстицати, у ком делу дана се реализују; емоционални тон- каквог је расположења дете генерално, како реагује на фрустрације, шта га радује, растужује; комуникација се осталом децом, са одраслима; ванредни догађаји; сарадња са родитељима, стручним сарадницима, асистентима; тешкоће – било које врсте, уколико их је било.

Извештај стручног сарадника садржи: опис ИОП-а за претходна два месеца; приоритетне области; циљеви и активности које су реализоване, како их дете прихвата, да ли је било измена у односу на планирано; сарадња са родитељима (да ли је постојала, да ли су прихватили сугестије, задатке за рад код куће, повратне информације са других третмана, уколико их има); опсервација детета (као се дете понашало за време опсервације, шта је радило, да ли је било пасивно или активно, укључено или не, каквог је било расположења); рад са дететом (уколико је било активности, које су, са којим циљем, како је дете реаговало); сарадња са васпитачима и

асистентима; тимски рад (да ли је реализован састанак тима, ако да, описати ток, навести ко је био присутан); тешкоће – било које врсте, уколико их је било.

Паралелно са овим облицима активности, Установа континуирано ствара услове за стручно усавршање васпитача у овој области рада као неопходног дела стручног усавршавања.

3.4.10 Програм заштите деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Предшколска установа «Бошко Буха» је 2008. године формирала тим за заштиту деце од насиља и сваке године доноси Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања као саставни део Годишњег плана рада. Програмска оријентација Установе је наставак примене и даље разраде започетих активности на плану заштите деце од насиља, са основним циљем осигуравања безбедних и оптималних услова за несметан боравак, учење и развој деце у Предшколској установи, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања заснива се на разradi и конкретизацији садржаја и активности из *Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама*. Програм садржи превентивне и интервентне активности. *Превенција насиља* у Предшколској установи подразумева скуп мера и активности које имају за циљ стварање сигурног и подстицајног окружења, неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације између свих учесника у васпитно-образовном процесу.

- Превентивне активности* осмишљене су са циљем да деца:
- прихвате и науче вештине потребне за боравак и живот у колективу;
 - осећају се заштићено и сигурно у Установи;
 - успешније и ефикасније уче;
 - буду одговорнија и науче да управљају сопственим понашање у конфликтним ситуацијама (да их избегавају или конструктивно решавају);
 - да управљају осећањима као што су љутња, фрустрација, срећа и усхићење;
 - успостављају и негују пријатељства;
 - науче да заштите своја и поштују права других (на пример, право на приватност, слободу избора и сл.);
 - разумеју и прихватају разлике, сарађују са другима и раде тимски.

Превентивне активности треба да допринесу томе да одрасли:

- преузму одговорност за стварање и неговање подстицајног окружења у Установи;
- развијају и негују здраве стилове комуникације и односа са другима;
- поштују своја и права других;
- уважавају различитости и негују кооперативност и сарадњу;
- усвоје и примењују практична знања и вештине за конструктивно превазилажење сукоба и кризних ситуација (саосећајна комуникација, посредовање у конфликтима, комуникација са медијима и сл.);
- уоче и конструктивно се супротставе разним облицима насиља.

У складу са наведеним циљевима, Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања у предшколској установи садржи *превентивне активности* као што су: информисање и упознавање свих запослених и родитеља деце са Посебним протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, различите облике сарадње са родитељима и њихово укључивање у рад Установе, едукацију предшколског особља и родитеља на тему насиља, радионице са децом и родитељима „Безбедно дете“, спортске и рекреативне активности, радионице са децом из програма „Развој самопоштовања путем кооперативне комуникације“, „Од осећања до сазнања - подстицање емоционалних компетенција деце старијег предшк. узраста“, „Језик жирафе – програм ненасилне комуникације“, заједничко доношење правила понашања у свакој васпитној групи и сл.

Интервентне активности представљају разраду и дефинисање процедура, улога и одговорности свих запослених у Установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање. Циљ интервенције је да се, пре свега, заустави насиље и злостављање, да се обезбеди сигурност, смањи ризик од понављања и да се ублаже и отклоне последице. На насиље се реагује одмах и у циљу најбоље заштите детета. Поред корака у интервенцији у одговору на насиље, Програмом је дефинисана и сарадња са другим релевантним установама и институцијама (ЦСР, Дом здравља, МУП), као и начин документовања података и праћења ефеката предузетих мера.

Важан корак у унапређивању заштите и безбедности деце у Предшколској установи представља доношење докумената *Правилника о мерама, начину и поступку заштите и безбедности деце за време боравка у установи и свих активности које организује установа и Правила понашања у предшколској установи.*

4. САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ

Основно полазиште у планирању сарадње са породицом је схватање да су родитељи први и најважнији васпитачи свога детета. Ефикасно остваривање васпитно-образовних циљева у великој мери зависи од односа који се успоставља између особља предшколске установе и родитеља, при чему одговорност за квалитет сарадње и њено иницирање припада предшколској установи. Отворени систем образовања и васпитања коме тежимо подразумева учешће породица у свим аспектима програма – планирању, реализацији, вредновању и развијању програма.

Поред тога што укључивање родитеља у програм обезбеђује уједначавање васпитних утицаја на дете и доприноси остваривању жељених развојних исхода, задатак предшколске установе је да пружи подршку родитељима у остваривању родитељске улоге.

Основни задаци васпитног особља у сарадњи са родитељима су промовисање партнерских односа и стварање вишеструких могућности за укључивање чланова породице у активности које унапређују развој и учење детета. Партнерски однос са родитељима подразумева уску сарадњу, заједничке циљеве, узајамно поштовање и отворену и искрену комуникацију. Битан елеменат партнерског односа је комплементарност улога и знања васпитача и родитеља – док је васпитач стручњак за теорије развоја и васпитања, родитељ је стручњак који најбоље познаје себе и своје дете. У партнерском односу васпитачи и стручни сарадници не наступају из позиције ауторитета, већ нуде родитељима нове идеје на проверу, пружају повратне информације и подршку, а из родитељских реакција уче и развијају властиту компетенцију.

Сарадња са родитељима развијена је и одвија се на више нивоа, при чему се поштује потреба породица за различитим облицима и нивоима укључивања. Путем *Упитника о породичним интересовањима* родитељи се информишу о различитим видовима сарадње и учешћа, и опредељују се за оне облике који одговарају њиховим потребама. Повратне информације од родитеља васпитно особље користи у планирању сарадње са породицом на годишњем и месечном нивоу.

а) Облици обостраног информисања

Свакодневна размена информација приликом пријема и отпуста деце је неформалан вид сарадње са родитељима, али веома значајан јер родитељима пружа могућност да стекну сазнања о активностима детета током боравка у групи, остваривању његових потреба за храном и сном, постигнућима детета у различитим аспектима развоја, испољеним интересовањима, што све омогућава родитељу да одржи континуитет бриге о детету и доприноси његовој сигурности и поверењу у васпитно особље.

Панои (куткови) за родитеље налазе се испред улаза у сваку радну собу и представљају још један начин неформалног преношења информација породицама. Они садрже информације о планираним активностима на месечном или недељном нивоу и начин за укључивање

породице, позиве родитељима на учешће и обавештења о планираним састанцима, информативне чланке и текстове о дечијем развоју, захвалнице родитељима који су учествовали у реализацији програма, фотографије активности деце и њихове исказе о различитим темама.

Часопис за децу и родитеље „Путић кроз вртић“ је информативног и едукативног карактера. Излази периодично (четири броја годишње), а уређује га Тим за маркетинг предшколске установе. У појединим васпитним групама, васпитачи поред *паноа за родитеље* комуницирају и путем *инфо брошуре* коју припремају на месечном нивоу. *Портфолио васпитне групе* такође омогућава родитељима да стекну увид у важне аспекте програма рада са децом.

Индивидуални разговори са родитељима у термину „отворених врата“. Сви родитељи имају могућност да у приватности и у унапред планираном термину разговарају са васпитачима о свим питањима која их интересују. Ово је прилика да се родитељи информишу о напретку детета у развоју и учењу увидом у *дечији портфолио*, да раде са васпитачем на решавању различитих тешкоћа детета и добију препоруке о адекватним стратегијама за подстицање развоја и усмеравање понашања. Индивидуални разговори се обављају без присуства детета, а иницијатива за разговор може потицати било од родитеља или васпитача. Од изузетног значаја је да особље предшколске установе поштује принцип поверљивости у располагању и коришћењу информација о деци и породици.

Посете породици планирају се у циљу бољег упознавања детета и породице, информисања о дечијем развоју и напретку, разумевања односа између детета и родитеља, околности живота породице, превентивног, инструктивног и саветодавног рада са родитељима.

Групни и заједнички родитељски састанци реализују се најмање четири пута годишње у свакој васпитној групи. На првом родитељском састанку васпитачи упознају родитеље са програмом васпитно-образовног рада, програмом заштите деце од насиља, планом сарадње са породицом и локалном заједницом. Теме и садржај родитељских састанака током године васпитачи прилагођавају потребама и интересовањима родитеља. *Заједнички родитељски састанци, креативне радионице, играонице и дружења родитеља, деце и васпитача* су облик сарадње који подстиче учешће и посредно образује родитеље кроз пружање адекватног модела односа и бриге о деци.

б) Учешће родитеља

У програмима отвореног типа сарадња са породицом је више од обостраног информисања. Она подразумева учешће родитеља у свим етапама креирања и реализовања васпитно-образовног програма. Задатак сваког васпитача је да препозна ресурсе и интересовања родитеља и других чланова породице и ствара разноврсне прилике за њихово укључивање (*волонтирање у групи, учешће у приредбама, прославама, излетима, позоришним представама, хуманитарним акцијама, заједничко планирање, прављење играчака и дидактичких средстава, опремање и*

уређење објеката, дворишта, заједничка дружења деце и родитеља...). Између осталог, учешће родитеља се подстиче кроз реализацију различитих *малих пројеката* у предшколској установи (*„Подршка дечијем самопоштовању“, „Језик Жирафе“, „Помози ми да урадим сам“, „Стварање подстицајне средине за децу раног узраста“...).*

Нарочити значај придаје се *учешћу родитеља у процесу адаптације деце* на колектив. Боравак родитеља у групи заједно са дететом у току прве недеље адаптације омогућава да дете, у присуству старатеља који му улива сигурност, упозна нову средину и успостави односе са васпитним особљем. Такође, давање активне улоге родитељима умањује њихову стрепњу и доприноси стварању односа поверења и сигурности на релацији вртић-породица.

Кроз деловање *Савета родитеља*, родитељима је омогућено да одлучују о бројним питањима која су од значаја за рад предшколске установе (сугерисање нових активности и програмских садржаја у вртићу, подстицање породичног учешћа, изношење предлога за побољшање програма и унапређење ресурса предшколске установе...).

Три представника из Савета родитеља установе биће укључена у рад Општинског савета родитеља. Начин сарадње са саветом родитеља формираним у јединици локалне самоуправе ће се реализовати према плану рада истог.

в) Превентивни и саветодавни рад

Васпитачи, стручни сарадници и сарадници реализују индивидуалне и групне облике превентивног и саветодавног рада са родитељима. Групни облици превентивног рада укључују *предавања и психо-едукативне радионице* које имају за циљ подршку родитељима у остваривању родитељске улоге и стварању подстицајне средине за развој детета. Поред *општих превентивних програма* који су намењени свим родитељима (*„Породична едукација“, „Школа за родитеље“...),* реализују се и програми који су посебно усмерени на пружање подршке породицама у ризику (*групе подршке родитеља деце са сметњама у развоју и хроничним болестима – програм „Наша прича“).*

Индивидуални саветодавни рад усмерен је на јачање родитељских компетенција и пружање подршке породици у превазилажењу различитих тешкоћа. Реализује га психолог установе полазећи од начела системске породичне терапије и сагледавања породице као контекста настанка, одржавања и решавања проблема који укључују дете.

Посредан вид едукације родитеља омогућава доступност и коришћење услуга *специјализоване библиотеке предшколске установе.* Библиотека је опремљена са преко 7000 наслова – сликовница и књига за децу, енциклопедија, приручника за васпитаче и родитеље, стручне литературе из области педагогије, психологије и васпитно-образовног рада и доступна је за бесплатно коришћење свој деци која су уписана у предшколску установу и њиховим родитељима.

5. САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Ради богаћења социјалног и сазнајног искуства деце, сарадњи са друштвеним и културним институцијама, придаје се велика важност у планирању активности деце у вртићу.

Васпитно-образовни рад је неопходно обогатити посетама у обрнутом смеру за све оне који живот детета у вртићи могу учинити садржајнијим. Установу свакако најбоље презентује укупан рад у вртићу, али ради транспарентности и верификације рада у друштвеној средини, значајно је учешће деце у свим јавним културним манифестацијама, изложбе радова, наступи на приредбама и сл. Овај вид активности одвијаће се на нивоу васпитних група и објекта, на нивоу Установе и на нивоу града. Осим културно-јавних манифестација на територији општине Инђије, планира се учешће деце на смотрама дечијих драмских стваралаштва.

Неопходно је за учешће деце у јавним манифестација узимати у обзир интерес деце, а одлуку о учешћу и начину учешћа, донети на Педагошком колегијуму.

Резултати евалуације области сарадње са локалном заједницом указују на потребу организовања заједничких медијских обраћања и активније учешће представника локалне заједнице у реализацији «Дечије недеље».

Ради континуитета унутар система васпитно-образовног рада потребна је квалитетна сарадња са основним школама, коју је могуће остварити кроз радионице у припреми за полазак у школу, посете деце школи и сл.

Сви облици сарадње са друштвеном заједницом, планирају се на основу позивних писама организацијама и институцијама (основним школама, библиотеци, Културним центром, удружењима грађана, јавним предузећима и др.), ради предлагања могућих облика сарадње, заједничког планирања и партнерства.

Васпитачи и медицинске сестре ће у васпитно-образовном раду користити све расположиве ресурсе и могућности за учење које пружа природно и друштвено окружење, а што је у складу са Општим основама програма. Деци ће бити омогућено да прошире искуство, да уче из различитих извора, да долазе у контакт са људима различите животне доби и професионалног опредељења и да се кроз укључивање предшколске установе у све акције на локалном нивоу осете делом заједнице и припреме за живот у њој.

Кроз тесну сарадњу и позитивне резултате евалуације, сарадња са локалном заједницом има значајну улогу и континуирано побољшање услова за обављање васпитно-образовног рада.

Тежимо да квалитет услуга подигнемо на виши ниво, и даље повећамо обухват деце предшколским васпитањем и образовањем. Увели смо додатне програме које реализујемо са децом која нису наши корисници,

развијамо креативне потенцијале код деце, укључујемо родитеље као равноправне партнере у креирању васпитне средине, промовишемо установу кроз стручне сусрете, јавне наступе, ревије, промовишемо и локалну заједницу у којој живимо и радимо. Залажемо се за безбедан боравак деце и стварамо најбоље услове за развој и напредовање деце у складу са националном стратегијом образовања, уз несебичну подршку локалне заједнице.

Табела 1:

Организације-институције	Садржај
Основне школе Средње школе	<ul style="list-style-type: none"> - Посета припремних група школама - Заједничке приредбе (Св.Сава, Нова година, Осми март, Ускрс...) - Заједничка спортска такмичења - Радионице - „Припрема деце за школу“ сарадња са учитељима и педагогом школе - Тестирање првака од стране педагога и психолога школе - Сарадња стручних служби при преласку деце из припремног предшколског програма у школу (ИОП, Портфолио...) - Коришћење спортских терена, кабинета - Посета фризерском салону школе - Присуство пријему првака – програм добродошлице
Спортски савез Спортски клубови Спортска хала	<ul style="list-style-type: none"> - Заједничке манифестације на нивоу локалне заједнице-Крос Срема, Крос РТС-а, - Спортски дани у оквиру „Дечије недеље“ - „Спортска олимпијада“ - Посете Спортским клубовима - коришћење спортске хале, базена
Градска библиотека	<ul style="list-style-type: none"> - Посете читаоници - Читаоница- причаоница - Учлањење деце припремног предшколског програма - Сарадња у реализацији драмских радионица
Културни центар Кућа Војновић	<ul style="list-style-type: none"> - Позоришне представе за децу, - фестивал драмског стваралаштва деце - Посете изложбама, организовање истих са дечијим радовима
Дом здравља	<ul style="list-style-type: none"> - Систематски и стоматолошки прегледи децембар - Предавања, трибине, посете - „Недеља здравих уста и зуба“

	<ul style="list-style-type: none"> - „Дан здравља“ - „Базар здравља“
Центар за социјални рад	<ul style="list-style-type: none"> - Сарадња на превентивним и куративним мерама за децу и породице са потребом социјалне заштите и децу смештену у хранитељске породице - Потписивање Меморандума о сарадњи - Конципирање социјалног програма сарадње са установама за бригу о деци ради планирања рада са децом из осетљивих група - Интерресорна комисија
Зоо- врт “Коки”-Инђија	<ul style="list-style-type: none"> - Еко програм, посета зоо-врту
Полицијска станица	<ul style="list-style-type: none"> - „Дан полиције“ - Посета саобраћајне полиције вртићу-шта радимо, полициско возило, саобраћајни полигон
Културно уметничка друштва	<ul style="list-style-type: none"> - Приредбе - Уписи деце на фолклор - Учествовање на Етно фестивалима
Српска православна црквена заједница	<ul style="list-style-type: none"> - обележавање Св Саве - обележавање верских празника
Јавна предузећа	<ul style="list-style-type: none"> - Заједничке акције у прикупљању пет-амбалаже, папира, батерије.. - уређење дворишта, донације мобилијара, садница, цвећа... - Светски дан воде
Удружење пчелара „Рој“-Инђија	<ul style="list-style-type: none"> - Дани меда
Туристичка организација Општине Инђија	<ul style="list-style-type: none"> - „Новогодишњи сокак“ - Базари, посете
Удружење васпитача Војводине	<ul style="list-style-type: none"> - Едукација - Размена искуства (Примери добре праксе) - Стручни савети и скупови, трибине, - Организовање манифестација под покровитељством Удружења васпитача Војводине (Ала је леп овај свет, Добра играчка, Етно фестивал, Мелодијада...)
Факултет спорта и физичке културе Нови Сад	<ul style="list-style-type: none"> - учешће у ИПА програму прекограничне сарадње „Унапређење процене постуралног статуса и статуса кичме- SpineLab „ - „Стој право-живи здраво“

Филозофски факултет- Одсек за психологију	<ul style="list-style-type: none"> - Предавања - Истраживање - Саветовање
Привредна друштва, компаније,	<ul style="list-style-type: none"> - заједничке акције, донације, спонзорства...
ПУ Срема и Војводине	<ul style="list-style-type: none"> - Ревиије дечијег драмског стваралаштва - Стручна усавршавања - Учешће на Активима Срема - Манифестације у оквиру Војводине
Месне заједнице	<ul style="list-style-type: none"> - „Пударски дани“ - Дани брескве - Духовски дани
Висока школа струковних студија за образовање васпитача Сремска Митровица, Нови Сад	<ul style="list-style-type: none"> - -Обављање једнонедељне, двонедељне и тринедељне стручне педагошке праксе - -Стручна усавршавања
Средства информисања РТИ, Сремска ТВ, радио Срем, Мега радио,	<ul style="list-style-type: none"> - Презентовање и информисање о раду ПУ - Гостовање у емисијама
Пријатељи деце општине Инђија	<ul style="list-style-type: none"> - Летњи програм, Екологија
„Завичајно друштво Стара Бешка“ „Бешка-фест“	<ul style="list-style-type: none"> - посете, заједничке активности, приредбе, маскенбал...
Позоришне куће за децу „Драмски студио театрић Београд, позоришни студио Нови Сад, „Арслонга“ Београд...	<ul style="list-style-type: none"> - позоришне представе,
Фотографске радње	<ul style="list-style-type: none"> - фотографисање деце, снимање представа, приредби...
Штампарија Војкић	<ul style="list-style-type: none"> - Штапање часописа „Путић кроз вртић“, дипломе, захвалнице...
Банке, осигуравајуће куће,	<ul style="list-style-type: none"> - донације за децу
Трговинске, занатске радње и друга предузећа	<ul style="list-style-type: none"> - Сарадња, посете

6. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ДЕЧЈЕГ ВРТИЋА:

Оствариваће се на следећи начин:

- самоевалуацијом васпитача;
- на састанцима Педагошког колегијума;
- на састанцима актива васпитача и мед. сестара;
- на састанцима Управног одбора и Савета родитеља;
- консултацијама са просветним саветником;
- разменом искуства са колегама у Установи и ван ње;
- на састанцима актива Сремског округа ;
- упитницима за родитеље, чланове Управног одбора и Савета родитеља;
- анализом стручних сарадника;
- применом методологије самовредновања рада Установе у различитим кључним областима.

7. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ

Делатност васпитања и образовања, исхране, неге, превентивно-здравствене и социјалне заштите остварује се кроз обезбеђење средстава из:

- буџета општине Инђија (делатност се финансира на основу закона у висини до 80% трошкова)
- буџета Републике Србије (финансирање припремног предшколског програма у делу финансирања програма)
- буџета општине Инђија (финансирање боравка деце трећег, четвртог и сваког наредног реда рођења по одлуци скупштине општине)
- уплата родитеља за боравак деце у Установи
- уплата родитеља за ваннаставне активности
- осталих прихода (спонзорства, донације...)

У циљу обезбеђења функционисања установе средства за финансирање делатности усмеравају се на: плате и остала примања запослених са обавезним порезима и доприносима, материјалне трошкове, материјал за рад са децом, дидактику, инвестиционо одржавање и текуће одржавање објеката постројења и опреме.

Годишњим планом рада установе прецизно се планира коришћење средстава у току радне године кроз буџет општине Инђија и финансијски план Установе.

8. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Предшколски програм, као и његове измене и допуне, доноси се на начин и по поступку утврђеним законским прописима и општим актима.

Измене и допуне Предшколског програма врше се по потреби ради усаглашавања са насталим променама у току његовог остваривања.

АУТОРИ ПРОГРАМА:

Директор -
Мастер психолог Неда Аврамов Ђилас
Педагог Јадранка Узелац
Тим за развој предшколског програма

Јелена Кресоја